

PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA

CENTER FOR CIVIL AND HUMAN RIGHTS
KRIVÁ 23, 040 01 KOŠICE, SLOVENSKO

» mobil: +421 908 69 55 31, +421 949 338 396
» www.poradna-prava.sk » poradna@poradna-prava.sk
» IČO: 37 86 72 70 » IBAN: SK98 5200 0000 0000 0551 9629

V Košiciach, 8.6.2021

Protiprávne sterilizované rómske ženy v Českej republike sú blízko k odškodneniu - poškodené rómske ženy zo Slovenska na odškodnenie stále čakajú.

V piatok 4. júna 2021 schválila dolná komora českého parlamentu zákon o odškodnení protiprávne sterilizovaných osôb. Na jeho základe by mohlo byť v Českej republike finančne odškodnených množstvo rómskych žien, ktoré boli touto praxou v minulosti poškodené. Je alarmujúce, že prijatie obdobného zákona je na Slovensku stále v nedohľadne, keďže protiprávne sterilizácie zasiahli aj množstvo rómskych žien u nás.

Zákon, ktorý bol aktuálne [schválený poslaneckou snemovňou Parlamentu ČR](#), ešte bude schvaľovať jeho horná komora (Senát). Zákon predpokladá vyplatenie jednorazového finančného odškodnenia poškodeným osobám vo výške 300 tisíc českých korún. Odškodnenie by sa malo týkať žien, ktoré boli protiprávne sterilizované bez poskytnutia informovaného súhlasu v období medzi 1. júlom 1966 a 31. marcom 2012, tj. vrátane obdobia bývalého Československa.

Medzinárodné organizácie aj mimovládne organizácie na ochranu ľudských práv dlhé roky vyzývali vlády v Českej republike a na Slovensku k tomu, aby zabezpečili nezákonne sterilizovaným ženám účinný prístup k spravodlivosti. Zatiaľ čo zodpovedné inštitúcie Českej republike napokon v tejto otázke dospeli k prijatiu odškodňovacieho zákona – na Slovensku ja obdobné riešenie stále veľmi vzdialené.

Výbor OSN pre ľudské práva v roku 2016 [slovenskej vláde odporučil](#), aby prevzala zodpovednosť a zriadila nezávislý orgán, ktorý by celú prax prešetril. V roku 2018 vydala k tejto otázke [stanovisko aj verejná ochrankyňa práv](#), ktorá dala rovnako do popredia zodpovednosť výkonnej a zákonodarnej moci za jej riešenie. Prístup k spravodlivosti pre poškodenú ženu by sa podľa nej mohol zabezpečiť práve prijatím osobitnej právnej úpravy. V novembra 2020 sa verejná ochrankyňa obrátila na Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny s podnetom na prerokovanie problematiky protiprávných sterilizácií rómskych žien a potrebných opatreniach v tomto smere. Výbor by mal predbežne o tejto veci rokovať v najbližšom období.

S podporou MVO Poradňa pre občianske a ľudské práva (Poradňa) sa za prijatie potrebných opatrení smerom k vláde a ďalším zodpovedným inštitúciám dlhodobo angažuje skupina protiprávne sterilizovaných rómskych žien aj ďalších rómskych žien. Prijatie zákona v Českej republike vítajú.

Pani Veronika Duždová - jedna z protiprávne sterilizovaných rómskych žien - k prijatiu zákona povedala:

„Konečne sa české ženy dočkali. Aj na Slovensku my nezákonne sterilizované rómske ženy dlho bojujeme, aby nás štát odškodnil. Sme sklamané, že naša slovenská vláda to dlhé roky nerieši,“

Pani Kristína Kalejová - ďalšia zo skupiny protiprávne sterilizovaných rómskych žien – povedala:

„Mňa sterilizovali v 1987. Nevieť čítať ani písať. Nevedela som, čo mi urobili. Chcela som mať ešte ďalšie dieťa. Dodnes mám z toho aj zdravotné problémy. Mám už 63 rokov, dlhé roky sa usilujeme s inými rómskymi ženami dosiahnuť spravodlivosť. Verím, že sa toho raz dožijem.“

Vanda Durbáková, advokátka spolupracujúca s Poradňou, k aktuálnemu prijatiu zákona v ČR dodala:

„Verím, že aktuálny vývoj v Čechách zodpovedné inštitúcie na Slovensku podnieti k tomu, aby v tejto otázke začali konečne konať. Ministerstvo spravodlivosti by malo čo najskôr prísť s návrhom zákona a poškodené ženy odškodniť. Rómske ženy už čakajú príliš dlho. Spoločne s nimi verím, že tak ako v Čechách, aj na Slovensku sa raz dožijú spravodlivosti. Je to dôležité nielen pre ne, ale pre celú našu spoločnosť.“

Podrobnejší kontext tejto praxe na Slovensku

Prípady nezákonných sterilizácií zdokumentovala Poradňa v spolupráci s medzinárodnou organizáciou Centrum pre reprodukčné práva v roku 2003 v publikovanej správe [Telo a Duša: Násilné sterilizácie a ďalšie útoky na reprodukčnú slobodu Rómov na Slovensku](#). Jej závery vychádzali z 230 rozhovorov uskutočnených s rómskymi ženami zo sociálne marginalizovaných komunít na východnom Slovensku, z ktorých väčšina mala podozrenie, že boli sterilizované bez predchádzajúceho informovaného súhlasu. Poradňa v minulých rokoch zabezpečovala právnu pomoc súdnych konaniach celkovo dvanástim nezákonne sterilizovaným rómskym ženám. Viaceré z nich sa [domohli spravodlivosti a odškodnenia až na Európskom súde pre ľudské práva](#).

KONTAKTY:

Vanda Durbáková – právna zástupkyňa poškodených spolupracujúca ako advokátka s Poradňou pre občianske a ľudské práva; tel. č.: 0908 695 531; e-mail: vanda.durbakova@poradna-prava.sk

V prípade záujmu vieme sprostredkovať kontakt aj na protiprávne sterilizované rómske ženy.

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menších a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach života na Slovensku. Venuje sa tiež ochrane reprodukčných práv a problematike policajného násillia. Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov v prípadoch diskriminácie a porušovania ľudských práv menších. Zabezpečuje sprostredkovanie bezplatného právneho poradenstva vo vybraných prípadoch porušenia ľudských práv a bezplatného právneho zastupovania v konaniach pred slovenskými súdmi a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu. Vykonáva tiež terénny monitoring, advokačné aktivity vo vzťahu k štátnym inštitúciám a realizuje vzdelávacie aktivity v oblasti ochrany pred diskrimináciou pre odbornú a laickú verejnosť. Web: www.poradna-prava.sk

Podporte činnosť Poradne [peňažným príspevkom](#).

Informácia o projekte, v rámci ktorého bola táto tlačová správa vydaná:

Projekt 'Presadzovanie ľudských práv rómskej menšiny prostredníctvom využívania právnych prostriedkov ochrany a v spolupráci s miestnymi rómskymi aktivistkami a aktivistami' je podporený z programu ACF - Slovakia, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2014-2021. Správcom programu je Nadácia Ekopolis v partnerstve s Nadáciou otvorenej spoločnosti Bratislava a Karpatskou nadáciou.

